

Félnemzedék

Meghalt Gaál.

Persze nemcsak ő a régiek közül. Hanem sokan mások is, akiknek hosszú, boldog időskort kellett volna megélniük papírforma szerint.

Főző Zsoltot agyvérzés vitte el. „Ha időben érkeznek a mentők, ha megfelelő ellátást kap, ha jobban odafigyel az egészségére...” Ilyeneket szokott mondogatni az emberfia, holott sejti: nem ezen dől el, kinek kell mennie, ki maradhat.

Nem a károsanyag-kibocsátáson, még kevésbé az immunerősítőkön múlik, mikor produkál egy sejtcsoport ősrobbanást. A valóság felülírja a valószínűséget.

Csók Tibi a vonat elé ugrott. Reggel még derűsen, tréfálkozva ment munkába. Pontosabban: a töltésre. Abba a kanyarba, ahol masiniszta nem képes időben fékezni. Nem ivott, szeretőt nem tartott, adósságai nem voltak.

Búcsúlevelé nem maradt. Mindenki boldog, kiegyensúlyozott embernek ismerte. Özvegyet és két majdnem nagykorú árvát hagyott maga után.

Gombkötő ivott, ez egyértelmű. Marton Tímeánál a mai napig nem tudják: előtte állt meg a szíve, vagy a frontális ütközés következtében.

Úgy tetszik, a negyven-ötvenesek között csinált a Kaszás egy afféle előselejtezőt. Aki átmegey a szűrőn, arról másfél-két évtizedig megfedkeznek.

Nem bírta kibogozni: a nálánál öt-hat évvel korosabbakat is ugyanúgy próbálta-e a sors, vagy kifejezetten a vele egyívásúakat tizedelte meg az ezredforduló?

Maga sem értette jószerevével, min ütközött meg annyira. Gaál magának kereste a bajt. A megalkuvások, vesztegetések, a suttymban szabadjára engedett ízléstelenség az immunrendszeren verik le a létegenszt ért birtokháborítást. Olykor azon kapta magát: részvétet érez az egykori apparatcsik-tanoncok iránt.

Már az első szóbeszédemből, mínuszos hírekből is jól le lehetett desztillálni a valót. Vissza kíván vonulni a közélettől, nem jelölteti magát a következő országgyűlési választásokon: erről szóltak a lapszéli értesülések.

De hát a fene egye meg, ha valakinek, pont neki állt módjában a felismert bajt idejében kezelni. Ő igazából afféle óvatos duhaj volt. Hátrébb lépett, ha becses irhája képezte a tétet.

Kis kerek pocakot eresztett, ahogyan felfelé hágott a számárlétrán. Valami-féle szívósság és lelkesedés nélküli szorgalom jellemezte. Nem volt a pártbulik, vadásztivornyák koronázatlan bajnoka. Néha egészen magas posztok várományosaként suttogtak róla, de legvégre mindig beragadt a második vonalban. Pontosabban: a másfeledikben.

Gaált a fülkeforradalom temette maga alá.

Ama napon, mikor napvilágra pattant az Elhíresült Beszéd, vélhetőleg leszámolt egyéni becsvágyával. Nemhogy csúcsminiszter, de még mezei kormánytag sem lesz belőle. Az ideológiai harc eddig sem volt erőssége. Lélekben felkészült a botrányos vereségre.

Ám anyagcsere-folyamatainak védművei nem bírták tovább a terhelést. Azt, hogy valakinek mondania kellene valamit, és egészen biztos, hogy nem ő lesz az. Sem akkor, sem később, mert a félreértelmezett „mundér becsülete” lakatot kattintott szájára.

És a többiekére is, akik tán cinkosok sem voltak. Némák sem talán legjobb szándékuk szerint, csak a döntő pillanatban mindig elharapták a nyelvüket. És lett belőlük alkoholfüggő, daganatos beteg, depressziós.

Csak azt nem értette, hogy ő, Ág János mit keres még az élők sorában.

Csak mikor megdöccent alatta a kerék, akkor eszmélt rá: rossz vonatra szállt. Megesett már vele, hogy helyi, mindenekelőtt budapesti viszonylatban eltévesztette a járatot. A hármás metróon nem egyszer indult ellenkező irányba.

Egy pillanatra megkísértette a gondolat: fogja hirtelen a cókmojkját, és leugrik, amíg lépésben halad a szerelvény. A poggyász sem túl sok, sem törekeny. A vészféket semmi esetre sem húzná meg.

Aztán úrrá lett rajta valami idők előtti, időközön túli fáradtság: ugyan minek? Az első állomásokig ugyanazon a nyomvonalon halad a vagon. Sőt, van egy viszonylag nagyobb csomópont is, ahonnan ezer irányba lehet átszállni. Belefér ennyi kalandorság.

Igazából ez az ő képlete. A többiek valamikor régen, évtizedeknek előtte felültek egy járatra, és megérkeztek. Ott ragadtak. Vagy el sem indultak. Úgy vélték: helyben is megtalálják a számításaikat.

Egyre kevésbé irigyelte a sorsukat. Mindennek ára van, és ők hiába gondolják úgy: leperkálták a kialudott összeget. Saját magát illetően legalább ebben biztos volt: adósságai vannak, és lehet, soha az életben nem lesz képes rendezni a számlát.

Az, hogy van kenyere, hely, ahová lehajthatja a fejét, semmit nem jelent. Taktika, mely ideig-óráig alkalmazható, de csak eljön a pillanat, mikor bukja, és akkor bevasalnak rajta mindent az utolsó petáig.

Egy a fontos: nem elbóbiskolni. Legalább addig, míg nem jön a kalauz. Az egyébként is útba igazítja majd.

Máskülönben pedig rejtezik valami hallatlan szépség ezekben az eltévedésekben. Az emberfia elvetődik az ország valamely ismeretlen vidékére, s hirtelen úgy érzi, mintha külhonba érkezett volna. A Duna vonalától nyugatra bármikor megeshet ilyesmi.

„Talán most nem szakad le az ég.” Mikor utoljára a Városban járt, nyirkos, késő őszi idő fogadta. Szitált az eső, és ő vacogott. Elkelt volna akár egy átmeneti kabát is. Augusztus végén történt mindez. Régebben nagy felhőszakadásokat is megélt visszatértekor. Mintha nemkívánatos elemnek nyilvánították volna ismeretlen erők.

Csak nem belefeledkezni a gyönyörűséges dunántúli tájba! Észre sem veszi az emberfia, és lekoppán a szeme. Furcsa, köztes sávba téved eszmélete, ahol *önmagához képest* minden világos és rendezett. Csak fel ne, fel ne ocsúdjon!

Máskülönben jó érzés volt megmerítkezni ezekben a félig-meddig álomképekben. Ébredvén még percekig forgatta őket elméjében: el ne illanjanak semmiképp.

Tisztázni akarta, üzenetet kapott-e, vagy ez is csak egyike az ezerszer megélt érzékcsalódásoknak. Évtizedek óta játszotta ezt. És tisztában volt vele: most sem kapja meg a kielégítő, mindent eldöntő feleletet.

Sihederkorában ment lépre. Egy verset kellett volna elmondania sokak előtt. A Város előtt lényegében. Aztán valakik kigolyózták az utolsó pillanatban. Magasabb érdekeket keresztezett.

És hiába tudta álmából riasztva is, hiába ivódtak bele a szavak a tudattalanjába, jöttek, szóltak: „Vissza a babaruhát, öcsi!” Bognár Tamás hazajött (haza-rendelték őket) Kubából, ő volt az emberük. Amolyan jó közepes szinten elő is adta aztán.

Kora nyár volt, a legalkalmasabb idő vonatra ülni és messze utazni. Érettségitalálkozóra meg kiváltképp. Beülnek valami ne túl elit, de azért igényes helyre. Jó a konyha. (Ahogyan vénül az ember, ez egyre fontosabb.) És az italt is elég baráti áron mérik.

Egyetlen oldott, derűs osztálytalálkozót nem ért meg még. Hűvösre, borongósra fordult az idő, valahányszor efféle eseményre érkezett. Egyszer el sem jutott, akkora felhőszakadás támadt.

S bár sokat győzködte magát azóta is, egyáltalán nem volt biztos benne, hogy helyesen döntött annak idején, hogy visszalép. Mondja csak Bognár a Verset, legyen nyilvános a kudarc. Fulladjanak bele az állami hatalom kegyeltjei a maguk kavarta örvénybe. Neki mindig mindenhol külön útjai lesznek.

Ennek ellenére nem érzett elégtételt, mikor Gaál betegségének a híre a fülébe jutott. Ez nem az emlékezetes-botrányos október huszonharmadika következménye, sem a kudarcba fulladt népszavazásé. Sem az utójakobinusokkal kötött paktumé. Vége egy korszaknak, és ő beragadt. Akárcsak a többi szív- és rákbeteg, öngyilkos, iszákos.

Hiába a viszonylagos tisztaság és kényelem, nem kedvelte ezeket az elővárosi járatokat. A puha diktatúrabeli majdnem-fapadosokon mindig lehetett ta-

lálni egy zugot, ahol magára csukhatta külön bejáratú világát. Itt szégyellte, ha mindenki szeme láttára elbóbiskol, s úgy kell felráznia a kalauznak.

Két szót nem beszéltek Bognár Tamással. Sem azelőtt, sem azután. Voltaképpen ellenszenvet sem érzett iránta. A Nagy Jubileumi Gála után (ahol neki kellett volna elmondani a Verset) hamar jött az érettségi, és szökött a Városból.

A jól ismert figurák persze – Gaál, Horváth meg a pártállam másodnemzedéke – idővel visszaoldalogtak. Megkötötték a saját háttéralkukat, és immár módosult zászlók és jelképek alatt igyekeztek birtokon belül maradni.

De Bognár Tamás neve tökéletesen elkallódott a rendszerváltás forgotagában.

Arra ocsúdott, hogy áll a szerelvény, és ő teljesen egyedül ül benne. Először azt gondolta, a nyílt pályán várnak valami szembejövő vonatra. Aztán észrevette a házakat meg az állomás viharvert kis épületét.

Próbálta lassanként hozzászoktatni magát az ébrenléthez. Ilyen hosszan el nem bóbiskolt még. Elaludt pontosabban, a jelek szerint jó mélyen. És túlságosan kellemetlenül sem érezte magát emiatt.

Fel kellene állnia, megkeresnie a kalauzt, kinézni az ablakon, vagy valami ehhez hasonlót. Egyikhez sem volt nagy kedve. Ott ücsörögni a civilizált világ peremén, álom és ébrenlét demarkációs övezetében, és bámulni ki a fejéből. Hát nem ezerszer fontosabb ez, mint akármilyen érettségi találkozó?

Nagyon nem kedvelte azokat az útitársakat, akik leugráltak az első nagyobb várakozásnál, idegesen kémlelték a távot. S aztán ha sem buszsofórtól, sem váltóórtól nem kaptak érdemleges választ, előbb morogva, majd fennhangon szidni kezdték a vasutat, az államot, a rendszert. Ő ugyan meg nem moccan már, össze ne keverjék az effélékkel.

Kitekintett, s az állomás előtti tér egészen üresen állt. Sehol egy kalauz, bakter, nemhogy elégedetlenkedő utasok.

Nem kétséges: ő nézett el valamit, de irgalmatlanul. Esett meg vele ilyesmi. Többször is. Ahogyan vénült, egyre kevésbé csodálkozott, keseredett el rajta. Az ilyen tévesztések mintha sejtjeibe lettek volna kódolva.

Leszáll, megkérdez valakit (csak akad egy akármilyen jegypénztáros), megvárja a következő járatot, jókora késéssel érkezik meg az osztálytalálkozóra, s a végén még maga derül a legjobban, ha elmeséli ezt a képtelen történetet.

Rossz sejtései támadtak, ahogy lelépett a vonatról. Nyomorúságosabb, elhanyagoltabb állomásépületet ritkán tapasztalt országhatáron innen. Nem tartotta kizártnak: teremtett lelket sem talál odabent. Ahogyan az a sejtés is megpöccent benne, hogy ez a szerelvény nem biztos, hogy továbbindul. Ez a szerelvény biztosan nem.

Egyáltalán nem volt ismerős a hely neve, pedig sokfelé kóválygott Rábufü-zestől Záhonyig. Ráadásul a hóttrozsdás tábláról így is lekoszlott néhány betű. Talált menetrendet is: elmosódott, apró betűset. Annyit azért sikerült kiböngésznie, hogy nagyjából ugyanazon a vidéken tartózkodik.

„Kit keres?”

Hogy nem hordott semmiféle egyenruhát, jelzést, az jelenthetett akármit. Meg az ellenkezőjét is. Ahogy elnázta a települést, száznál többen nem lakhattak. Ötvenen sem talán.

Innét nem megy tovább, magyarázta az alak. Pályafelújítás. Pusztaszabolcs-tól megint van vonat. Nem látszott részegnek. Azazhogy nem túlságosan.

Félbalkán. Folyton ez a kifejezés ugrott be neki, ha hasonló helyre tévedt a trianoni határokon belül. Odahaza úgy öt esztendeje volt a várossá avatás. De a művház és a járda közötti résben méternyi magasan burjánzott a gaz. S ha leszállt az emberfia a helyközi járatról, a sárga buszról, nagyjából ugyanilyen arcokkal találta magát szemben.

Nemrég ment el a pótló busz. Nincs tíz perce. Lesz következő is nagyjából öt-hat óra múlva. Ez meg itt másfél órára indul vissza.

Nem volt hangulata végigbogarászni a félig elmosódott menetrendet. Amúgy is sejtette: a valós helyzetet tárta elé az illető. Mi oka lenne, hogy félrevezesse?

De hogyan az ördögbe nem rázta fel a kalauz? Miért nem szólt neki? Ám ahogyan végignézett a sem túl lelkes, sem túl közömbös férfin, értett mindent. Mielőtt elhagyta volna a Várost, egytől egyig ismerte az ilyen alakokat. Úgy-szólván észre sem vette, amint kikoptak az élettérből. És ha ismét visszatér, talán egyet sem lel már.

Ha visszatér. Számolni kezdett, és az már egészen biztosnak tűnt, hogy a voltaképpeni találkozót teljesen lekéste. A vacsorára esetleg odaér. Jószerével a közepére csak. Ha nem a végére. Már nem is volt annyira kacagató elszundikálásának és elkeveredésének a története.

A Város azóta feltehetően kinötte magát. Az egykori szocreál ipari fellegvár megpróbált valami módon lépést tartani a korrallal. Helyek épültek, melyek újfajta üzeneteket sugároztak. Rá, a régi vasbeton csontvázra. Kíméletlenül eltöröltek mindenféle nosztalgiát. Odaérni. Ha nem is Nyugat-, de legalább Közép-Európába.

Hirtelen mentőötlete támadt. A busz! Hogy ez eddig nem jutott eszébe!

Az is van, bólogatott a helybeli figura, és megnevezett két települést. Ő maga is hallotta a nevüket, talán járt is ott egyszer vagy kétszer.

Nem tart soká, tette hozzá. Két vagy három nap. Rohadtul elege van már mindenkinek. Szívesen bevinné Pusztaszabolcsra, de épp vizsgázik a járgánya, és másnap délutánig biztosan nem lesz meg.

Éppen ez járt az eszébe. Hogy eljuthat-e innét akárhová.

Rozál néni, akinél lakott, négy évnek előtte ment el. Utána derült ki: ráíratott mindent. Ott állt a tulajdonképpen szerény méretű gazdaság meg a parasztház, amit kívül-belül fel kellett újítani. Meg az újdonsült város, melyről szerette volna azt érezni: számít rá, Ág Jánosra.

És akkor találkozott Bognár Tamással.

Kávét rendelt Bognár, és ásványvizet, de neki fizette az Unicumot.

- Tudod, letettem a poharat vagy három éve. Orvos nélkül is tisztában vagyok veled, mi történik, ha csak egyet is megengeded magamnak

Félt. Nem kevésbé. Arról azért nem volt szó, hogy az egykori vetélytárs felbukkan itt, a világvégi zsákfaluban, és meghívja egy italra.

- Ez itt nem menedék. Hadd ne legyenek illúzióim. Úgy öt-hat év, és bemérennek maguknak. Nincs mese: szaladni kell. Akad még tizenöt-husz ilyen térkép-ről lecsúszott hely. A következő húsz évet ki lehet így húzni. Aztán úgymint tökmindegy.

Néhány évtizede őt is megkísértette ez a veszedelem. A szinte folytonos pénzsűke, no meg Rozál néni állandó okvetetlenkedései óvták meg, hogy az ital rabja legyen. (Szeme elé nem mert kerülni, ha csak egy kicsivel többet hajtott fel a kelletténél.) Aki leszokott, így sejtette, abban is ott ragad egy titkos kód.

- Fogalmad sincs róla, milyen ez. Mindig akkor jön rám, mikor úgy érzem, megtaláltak. Hiába tiltakozik ellene az egész szervezetem, mintha valaki kívülről parancsolt volna rám: magától indul el a lábam a kocsmá felé, meg minden olyan hely felé, ahol szeszt lehet kapni. Legalább kétszer voltam így. Ott álltam a pult előtt, remegett a lábam, csikart a hasam, és alig bírtam kinyögni, hogy egy rostos gyümölcslevet kérek. Mindenki engem bámult.

Addigra jócskán megtapasztalta: a köznap értelemben vett véletlen városi legenda csupán. Mély, súlyos oka van annak, hogy ő itt ül Bognár Tamással szemben, és Unicumot kortyol.

- Úgy gondolod, elromolhat még ma az idő?

- Ne szórakozz, Ág János. Ha valaki, te remekül értesz hozzá, hogyan kell felszívódni, ha kozmikus méretű botrány készül. Emlékszel? Osztálytalálkozó volt, és te nem érkeztél meg. Jó, kitört egy kurva nagy felhőszakadás. Mindenki úgy tudja, te idézted. Aztán jött a rendszerváltás. Ide a rozsdást: most is szökésben vagy.

És ő még azt hitte, lényegében megszűntek az *oldalak*. Az utolsó szavazó hazamehet a négyes metróval, keletkezett a szólás a pesti flaszteren.

De hát miféle lövészárkok húzódnak még, miféle antagonistikus ellentétek feszülhetnek? Hát nem arról van szó, hogy véget ért a XX. század? Más táján a világnak robbantgathatnak, választásokat csalhatnak el, köthetnek gyomorforgató háttéralkukat, de a kilencvenháromezer négyzetkilométeren legyen végre igazság. Az másodlagos, hogy senki sincs birtokában, de legalább a hiányérzet legyen egységes.

Bea, Müller Éva, Virág Anna. Vannak-e még? Férjhez mentek-e, gyermeket szültek-e, elváltak-e? Boldogok-e? Még mindig az a szörnyű vasbeton-síkküveg rengeteg a hazájuk? Álmodnak-e még róla? Vagy álmatlanul forgolódnak az ágyban egy félig-meddig sikerült este után?

- Azt hiszem, nem vagy képpen teljesen. Én renegát vagyok. Átálltam a másik oldalra. A te oldaladra, Ág János!

Köpni-nyelni nem tudott hirtelen. Márminthogy Bognár. Márminthogy szemben a hajdani ifjúbolsevikokkal, másodnemzedékbeli népboldogítókkal. Ha csak nem átverés az egész.

- Odakint, Kubában éreztem már, hogy valami nem stimmel. Nem, nem a nélkülözés meg az elnyomás. Egy percre nem zavart, hogy sok minden jár nekem, ami másnak nem. A szivart, a koktélokat, a lakosztályt, de még a tengeret s a karibi éjszakát is úgy kaptuk ellátmányba. Két szeretőm volt. Az egyik tizenhárom-tizennégy éves tiniribanc. Arra ébredtem az egyik reggel, hogy mellettem fekszik anyaszült meztelenül, és én semmit sem bírok kezdeni vele.

Megkönnyebbültem szinte, mikor behívták apámat, és közölték vele: hazarendelik. Remegett mindene, akár egy Parkinson-kórosnak. Biztos volt felőle, hogy nem a helyiek nyomták fel. Annak ellenére, hogy éjjel-nappal politizált. Nem túl visszafogott és nem túl lojális módon.

Mégiscsak jól jönne egy kis égszakadás, ez járt a fejében. Ha jég esik, már az sem baj.

- Félig sem avattak be. Az, hogy Gaálék előre levajztak szinte mindent, úgyszólván természetesnek tűnt. Ott, az utolsó próbán szembesültem a valósággal: nekünk, kiemelteknek nemcsak nem kell, nem is szabad kiállni, megharcolni magunkért. Ha nem lépsz vissza az egyértelműen nyerő helyzetből, én teszem meg.

Észre sem vette: ott állt előtte a második Unicum. Bognár még mindig ugyanazt a kávért kortyolgatta.

- Soha így meg nem szégyenítettek. Ha ott, azon az utolsó próbán kiállsz, és elmondod a Verset, nekünk annyi. Nem engemet vágtaal haza, nem mindnyájunkat, hanem a létező szocializmust nómenklatúrától, legvidámabb barakkostól. Akkor döntöttem el: *ezekkel* soha többé. A gálát végigcsináltam még. Tudtam, hogy gagyí vagyok. Négy feles volt bennem. Meg ami utána. Odaálltam Gaál elé, és borítottam a bilit.

Innét kezdve nekem lehúzták a rolót. A főiskolát alig bírtam befejezni. Háromszor szaladtam neki az államvizsgámnak. A legsötétebb, legtrögerebb alak is előbb kapott diplomát a kezébe, mint én. Hogy a Városban helyezkedjem el, arról szó sem lehetett. De szaladhattam az ország legtávolabbi csücskébe, a pletykák beértek. Hogy iszákos vagyok. (Jó, volt benne igazság.) Meg kábítószeres, homokos...

Ne rinyázzon, a kutya keservit! Már a nyelve hegyén volt. Mondja ki összegszerűen, mi az ára a szabadulásnak. Egyikük sem most jött a hathúszással. Előbb-utóbb csak megállapodnak.

- Veszítettünk, érted? Ha megkukulunk, sem bírunk kimászni az örökös, nagy vereségekből. Nem a nép, a nemzet: mi veszítettünk, Ág János. Te meg én, meg mind, aki arra tett, hogy itt aztán a feje tetejéről a talpára fordítjuk ezt a bolond kis országot. És akik azt hiszik, nagyot kaszálnak rajta, azok buknak a legocsmányábbul.

Figyelj, itt vagyok tíz perc múlva. Nincs sok benzin a tankomban, de a következő csatlakozásig be tudlak cipelni. Osztálytalálkozó van, vagy mi a vihar, és azt szeretném, hogy odaéj. Végre győznünk kell! Ha senkinek ebben a rohadt kis országban, neked akkor is. Palira vett, hülyét csinált belőled a történelem. Jár neked az a szabadulás, baszd meg!

Ott álltak a teremben, Bognár már elmondta. Úgy, ahogy. És ő érezte: ez az a pillanat, mikor övé lett a Vers. Vagy fordítva. Így még a Nagy Jubileumi Gálán sem fogja előadni. Ha a Költő hallaná (élt még), magához hívná. „Mondd csak, öreg, mivel foglalkozol, miket szoktál olvasni, kik a kedvenc zeneszerzőid?”

Ő lehetett volna a Sötét Huszár, aki borítja a haditervet. Káderivadékok rágták volna véresre a körmüket miatta: „hogyan iktassuk ki feltűnés nélkül ezt az alakot? Vagy ha végképp nem: mennyibe kerül?” Újrajátszhatja, ha most belemegy? Újraépíthető a Város?

Gaálék sameszai aznap délelőtt megtakarták alaposan.

Nem volt könnyű két Unicum után kipréselni a szavakat magából.

- Hagyd, Bognár Tamás, ne vigyél engemet sehová.

Remélte, nem sértette meg nagyon. Semmi ilyen nem állt szándékában.

Az állomásnak nevezett épület előtt ült. Egyértelmű: ha odafelé pótlóbuszok járnak, akkor ellenkező irányból is be kell futniuk. Betolják a szerelvény, amelyik a székesfőváros felé indul.

Vajon azt mesélte volna, ha eljut az osztálytalálkozóra, hogy az ő küzdelme régóta egy másik porondon, más szabályok szerint zajlik? Inkább arról valószínűleg: hány helyen publikál, kikkel szokott fröccsözni, milyen kritikák jelentek meg róla.

„Kell valaki, érted, aki megmondja végre, hogy mi van.” Bognár továbbra is ugyanazt a kávé kavargatta. „Mindenki azt gondolja, hogy végre megtört az átok, de te tudod, meg én is, hogy ugyanazokat a köröket rójuk évszázadok óta. És fogjuk is, hacsak be nem következik valami világméretű kataklizma. Soha nem voltunk ekkora bajban, mint most, mikor tényleg a kezünkben a sorsunk.”

Létezik-e olyan, ezen töprengett, hogy valaki a szesznek már a látványától is fejeáll? Esély nincs rá, hogy valaha is jó barátok legyenek. És nem azért, mert valamikor ellenkező oldalon álltak, hanem mert egyikük sem tudja, mifélek ezek az oldalak. Gaál halott.

Az alakok, akik felbukkantak a kocsmában, az állomás környékén, sajátos rokonságot mutattak az otthoniakkal. Viseltes, szennyes ruházat, melyről nem volt könnyű eldönteni, férfi vagy asszony hordja. Borosta, táskák a szem alatt. Nem, nem azok a hajdani, tisztességben megőszült parasztnénik, bácsik.

Mikor elszökött a Városból, akadtak még hasonlók. Kiskocsmákban, buszállomások környékén, kiknek balesetét ismerte boldog-boldogtalan. Odahaza is találni egy-kettőt ilyenekből. Ám ezek itt már az ütött-kopottság személyre szabottságát is elhagyták magukról. Sem ragadványnevek, sem összetéveszthetetlen, szomorú élettörténetük. Trögerek csupán.

„Nyertesek, vesztesek: egyre nehezebb különbséget tenni köztünk. Egyedül te vagy közöttünk, aki töviről hegyire kitanultad a győzelem mesterségét. Bármihez fogsz, diadalt aratsz. Valami különös végzet irányítja a lépteidet. Emlékezz rólunk, ha odáig jutsz.”

Mardosta rendszeren a lelkiismeret. Bognár pálfordulását egy percig nem vonta kétségbe. Ocsmányul elbánhattak vele az egykori mozgalmárok. De ha csak a fele igaz annak, csak a fele, amit itt kávéból és ásványvíztől kiütve összehord...

A percek mintha lecövekeltek volna. Pedig tudta: legalább fél óra még az indulásig onnét, hogy betolják az ellenvonatot. Megnyugodni akkor fog úgyahogy, mikor a sárga busz hazafelé repíti Budapestről. A háznak, a kertnek jellegzetes, semmi mással össze nem téveszthető szaga van. A helyközi járaton csupa ismerős, enyhén erodált arc. Meddig mállanak?

Ha meg is éri, hogy felépül a város, az új, senki nem tartja nyilván alapítóként. Attól persze még elismerhetik, adhatnak neki megbízást, pénzt. Egyszer kis híján képviselőnek jelölték.

Egy kép járt fel-alá emlékezetében. A világhálón látta. A Város főterét mutatta, a nem túl nagy sikerrel újrafogalmazott sztálinbarokk épületkolosszusokat. És előttük – biztos, hogy nem összevágás – egy gőzmozdony. Egy özőnvíz előtti négyhuszonnégyes.

